

E12 Atlantica Transport

Långsiktigt hållbar gränsöverskridande samverkansmodell

E12 Atlantica Transport (E12AT) har skapat en arbetsmodell för långsiktigt hållbar gränsöverskridande samverkan i Botnia Atlantica-området inom transport- och infrastrukturutveckling. E12AT har tillsammans med Interregprojektet E12 Atlantica BA3NET (BA3NET) kartlagt och jämfört de nationella planerings- och prioriteringsprocesserna för infrastruktur i Norge, Sverige och Finland i syfte att utreda huruvida de nationellt fokuserade processerna i sig själva utgör gränshinder? Resultatet har sammanställts och kommunicerats till Transportmyndigheterna i Norge, Sverige och Finland. För att stärka partnerskapets kopplingar till det regionala näringslivet och öka kunskapen om näringslivets transport- och infrastrukturbehov har flera casestudier genomförts.

Det programspecifika målet för insatsområde Transport lyder: Ökat antal strategier kring hållbara öst-västliga transportlänkar.

E12 Atlantica Transport har arbetat mot det programspecifika målet i fyra steg.

- Gränsöverskridande Systemanalys av BA-regionens transportsystem
- Gränsöverskridande Trafikstrategi för gemensamma prioriteringar
- Gränsöverskridande Samverkansform för hållbar samverkan
- Utreda och kommunicera förutsättningarna för gränsöverskridande infrastrukturplanering

Övergripande mål och förväntat resultat

Projektets målsättning är att stärka BA-regionens internationella konkurrenskraft och skapa förutsättningar för regional tillväxt baserat på hållbara lösningar utifrån näringslivet och invånarnas behov och utmaningar. Projektet ska bidra till en fortsatt utveckling av det öst-västliga transportstråket längs E12 mellan Helgeland/ Mo i Rana - Umeå - Vasa genom att skapa förutsättningar för ett funktionellt, effektivt och miljövänligt transportsystem för människor och gods baserat på välutvecklade multimodala noder och länkar. Ett långsiktigt mål är att stråket erhåller TEN-T Core status.

Förväntat resultat:

- Identifiera brister, gränshinder, samt utvecklingsmöjligheter i stråket
- Utveckla gränsöverskridande trafikstrategi
- Bygga kunskapsunderlag om infrastrukturplanering i ett gränsöverskridande perspektiv
- Förstärka relationerna mellan aktörer på olika nivåer inom transport och logistik
- Inventera, jämföra och föreslå struktur för framtida samverkan
- Årlig arena för gränsöverskridande näringslivs- och transportsamverkan
- Casestudier i samarbete med näringslivet
- Fastslå former för drift och ägande av godsdatabasen

Resultat

Arbetsmodellen för långsiktigt hållbar gränsöverskridande samverkan som E12AT skapat bygger på de fyra arbetssteg som genomförts. Modellen utgör en god grund för att långsiktigt stärka regionens konkurrenskraft om nödvändiga infrastrukturinvesteringar som i sin tur syftar till att skapa effektiva transportlösningar för gods- och persontransporter.

Systemanalysen tydliggör brister i transportsystemet längs E12 som behöver åtgärdas på kort och lång sikt utifrån partnerskapets målsättningar för transportsystemet och faktiskt funktionalitet.

Trafikstrategin bygger på resultaten från Systemanalysen och sammanfattar gemensamma prioriteringar av åtgärder i transportsystemet samt viktiga framtida utvecklingsprojekt. På så vis skapas en gemensam långsiktig viljeinriktning för hur transportsystemet bör utvecklas i syfte att möta regionens transportefterfrågan och önskad samhällsutveckling. Strategin pekar ut de tre prioriterade samverkansområdena Transport- och infrastrukturutveckling, Gränsöverskridande infrastrukturplanering samt Social hållbarhet. En strategi skapar en långsiktighet och ett personoberoende som tidigare saknas både på tjänstemanna och politikernivå. Tydliga, långsiktiga och motiverade gemensamma prioriteringar skapar trygghet och därmed konkurrensfördelar gentemot andra regioner om knappa investeringsmedel som är av

avgörande betydelse för regionen. Vidare ger strategin en tydlig bild av partnerskapets region, vilka styrkor och svagheter som finns och därigenom uppnås en väl förankrad förståelse för behovet av gränsöverskridande samverkan. Likaså blir partnerskapets ambitioner transparenta och tydliga för nya samarbetspartners och externa aktörer på regional, nationell och internationell nivå.

Tillsammans med BA3NET har ett unikt kunskapsunderlag om gränsöverskridande infrastrukturplanering dokumenterats. Syftet är att utreda huruvida de nationella planeringsprocesserna för infrastruktur i sig själva utgör ett gränshinder i ett nordiskt perspektiv. Resultaten tyder på att dagens bristande samverkan mellan transportmyndigheter i Norge, Sverige och Finland och befintliga prioriteringsunderlag skapar bestående konkurrensnackdelar för gränsregioner. Transportmyndigheternas uppdrag behöver förtydligas med ett Nordiskt perspektiv i syfte att skapa nödvändiga förhandlingsunderlag, arenor och finansieringslösningar för infrastruktur. Projektets resultat har väckt stort intresse från Nordiska rådet, övriga gränskommittéer och transportmyndigheter samt en uttalad vilja hos samtliga parter till fortsatt samverkan kring projektets resultat.

En långsiktigt hållbar gränsöverskridande samverkan ställer höga krav på en administrativ plattform som kan finansiera och facilitera innehållet för samverkan. E12AT har inventerat och jämfört identifierade samverkansplattformar samt till sist föreslagit den av EU sanktionerade samverkansformen Europeisk Gruppering för Territoriell Samverkan (EGTS) som verktyg för partnerskapets framtida samverkan. Ett EGTS möjliggör avtalslösningar för både finansiering och övriga former för samverkan struktureras.

Under processen har tre Nordliga forum anordnats. 2016 i form av en Motorways of the Sea konferens, 2017 i Vasa i workshopformat kring form för framtida samverkan samt E12AT:s slutkonferens 14-15 mars 2018, där projektets resultat avrapporterats och diskuterats.

Sammantaget redovisar E12ATen arbetsmodell för gränsöverskridande samverkan som är unik i sitt slag och uppfyller partnerskapets förväntade projektresultat. Modellen tar utgångspunkt i partnerskapets gemensamma vision för samhällsutveckling och skapar en röd tråd från vision till åtgärder i transportsystemet samt tillgängliggör indikatorer i syfte att följa hur regionen utvecklas. Modellen löser tidigare utmaningar som personberoende och finansiering av samverkan. Projektets leverabler kan användas såväl var och en för sig som tillsammans i den totala arbetsmodellen. Partnerskapet kan således välja att implementera projektets resultat i sin verksamhet stegvis eller som en helhet.

Goda exempel och oväntade resultat

De processer som lett till partnerskapets systemanalys och trafikstrategi har haft ett tydligt fokus på medskapande. Detta har tagit sitt uttryck i att ordinarie personal från partnerskapets aktörer varit involverade i arbetsprocesserna i hög utsträckning. Därigenom har en bestående kunskapshöjning kring infrastrukturplanering och en gemensam berättelse om vikten av öst-västlig samverkan uppstått. En nyckelfaktor är det ovanligt höga antalet stödmottagare i E12AT. Möjligheten att finansiera deltagande i projektets aktiviteter och medskapandeupplägget har möjliggjort en kunskapshöjning och förankring i partnerskapet, men innebär också att partnerskapet också kan fortsätta ta del av kompetenshöjningen efter projektslut då medarbetare går tillbaka till sina ordinarie tjänster. Ännu en nyckelfaktor för det lyckade resultatet i trafikstrategiarbetet är den tillämpade jämställdhetsintegrering som tillämpades i arbetsprocessen. Den tillämpade jämställdhetsintegreringen kan beskrivas i fyra steg:

- Identifiera rätt kompetens
- Integrera kompetens i hela processen
- Skapa kunskap och öka medvetenheten
- Inkludera resultatet av processen som en naturlig del av verksamheten

I E12AT:s fall inkluderades Umeå kommuns jämställdhetsstrategi i hela arbetsprocessen. Bidraget bestod i praktiken av kunskapsöverföring och aktivt deltagande. En identifierad kunskapslucka kring hur

jämställdhetsperspektivet integreras i infrastrukturplaneringsprocessen fylldes genom ett forskarseminarium på ämnet som anordnades i Umeå den 17 oktober 2017 som en utökad aktivitet inom ramen för projektet. Ett direkt resultat av den tillämpade jämställdhetsintegreringsprocessen är samverkansområdet social hållbarhet som utgör ett av tre samverkansområden i trafikstrategin. Det är också viktigt att lyfta positiva indirekta effekter av en lyckosam jämställdhetsintegrering som exempelvis förändring i gruppdynamik och nytänkande kring infrastrukturens effekter i ett socialt perspektiv, vilket i projektets fall ledde till ett tankeskifte mot samhällsutveckling där infrastrukturen blir en möjliggörare istället för ett självändamål. Frågor som: Vem drar nytta av infrastruktur? Vems arbetsmarknad påverkas av nyinvesteringar i infrastruktur? synliggjordes för att ytterligare förstå de fördelningseffekter som uppstår när transportsystemet förändras.

Kommunikation av projektets processer och resultat har skett kontinuerligt. En särskilt lyckosam sidoeffekt i dialogprocessen kring vikten av en gränsöverskridande infrastrukturplanering uppstod i sig självt genom att E12AT samlade representanter från de nationella trafik- och transportmyndigheterna. Det blev tydligt att utbytet mellan deltagarna över nationsgränserna idag är mycket begränsat och flera av deltagarna uttryckte tydligt nyttan av att träffa sina kollegor i de andra länderna och intresse för tätare samverkan över landsgräns. På så vis uppstod ett oväntat resultat enbart genom att samla representanterna i samma rum kring en gemensam fråga. Personliga relationer och en gemensam kunskapsbild är grundförutsättningar för att skapa förutsättningar för ett väl fungerande nordiskt transportsystem.

Under projekttiden har E12AT samverkat med flera andra gränsöverskridande EU-projekt, däribland NSB Core och Tentacle. Samverkan har tagit sig uttryck genom deltagande i gemensamma workshops, kunskapsutbyte och medverkan i E12ATs slutkonferens. De upparbetade relationerna har också lett till att partnerskapet bjudits in att delta det planerade projektet BSR Access som bland annat syftar till att inkorporera samhällsplanering mer tydligt i ett

transportkorridorsperspektiv. Samverkan med Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet och andra gränskommittéer har lett till ett gemensamt inlägg om vikten av gränsöverskridande infrastrukturplanering under Almedalsveckan 2018.

